

Dopisi morajo biti frankirani, podpisani in opremljeni s štampiljko dotič. organizacije

Časopis prejema jo le člani strok. organizacij, ki so priključene Strok. komisiji za Slovenijo, in sicer brezplačno

DELAVEC

STROKOVNI ČASOPIS

V organizaciji je mož,
kolikor moči — toliko pravice

— Izhaja 25 v mesecu. —

Uredništvo in uprava:
Ljubljana, pošta predal 290

Čekovni račun št. 13.562

Telefon interurban št. 3478

Rokopisi se ne vračajo,

Leto XXVII

V Ljubljani, dne 25. julija 1940

Štev. 7

V pričakovanju...

Dobo velikih dogodkov imamo. Zaradi tega morajo izostati velike besede.

Tako smo razumeli svojo nalogo, ko smo ugotavljali svoj konkretni program. Rekli smo: konkretne in zgodovinske naloge se izpopolnjujejo. Rekli smo: politična demokracija se mora dopolniti z gospodarsko demokracijo ter razviti v kulturno demokracijo. Rekli smo: sile protivnika napredka trenutno rasejo, treba je zbrati vse, kar se jim more postaviti po robu.

Torej program za daljšo dobo.

Zavestno smo odklanjali nagle uspehe. Odklanjali smo tudi vse možnosti zanje. Zaradi tega smo pa stalno naglašali eno potrebo: vse akcije je treba voditi organizirano. Pripovedovali smo, da ni treba razbijati okvirje, v katerih se zbirajo sile napredka ter z enotnimi naporji dosežajo svoje cilje.

Mnogi nas niso umeli.

Ali povedali smo to jasno.

Danes je trenutek, da pogledamo nekaterim problemom v oči.

Stari red se ruši. Mi ne maramo biti zakopani v njegovih ruševinah. Poznamo svojo moč in svoje sposobnosti. Poznamo tudi moč nasprotnika.

Ob času, ko se postavljajo veliki problemi, v trenutku velikih izprememb na svetu, ostajamo mi dosledni. Zahtevamo, da se izpremembe vrše dalje. Zahtevamo, da se izpreminjajo v gospodarske. Zakaj vse postranosti je treba zavrniti. Absolutizem kapitalistov v podjetju je treba likvidirati. Znotraj, v podjetju, morajo priti do besede oni, ki tam najneposredneje delajo. To so delavci in delavke, to je tehnično osebje podjetja, to so dejanski nosilci gospodarskega življenja.

Oni nimajo skupnih interesov. In zaradi tega so besede o suverenosti ljudskih interesov, ki naj bi zedinile vse sile, prazne.

Potrebno je, da se skine današnja gospodarska krinka, da se izvrši veliko prečiščenje, kakor je to storila svoječasno politika.

To je misli delavskega razreda.

V najpopolnejši svobodi se ta more izvršiti. Celemu razredu se mora dati nedotakljiva svoboda organiziranja,

svoboda akcije, svoboda mišljenja in izpovedi teh misli. Nikakršen celični okvir, nikakršno družabno darilce ne more nadomestiti pravilno funkcioniranje svobodnih strokovnih organizacij.

Čas beži. Prekasno je že, da bi se izvršile bistvene izpremembe, ki bi stvarno rešile obstoječi red. Do formiranja novega velikega kapitala se ne more priti, za to so potrebna desetletja. In med nami gospodari 24 rodbin s celim finančnim kapitalom potom Narodne banke. Oni kontrolirajo cele industrije. Oni so vzeli hipoteko na vse naše gospodarstvo in politiko države.

Naivno je mnenje, da se gospodarska sila ruši z navadnimi administrativnimi ukrepi. Zlom je neizbežen, zlom le tedaj, kadar so močni tudi zagovorniki teh ukrepov.

Delavski razred je edina sila. In namesto vsega drugega zahteva danes ona gospodarsko demokracijo kot izhod iz situacije, v kateri živimo.

Brez nje ni izhoda.

In ker se izhod mora najti, ker ni časa, da bi se sile pregrupirale, so konkretne naloge več kot jasne.

P. u. s.

Važen in resen problem je reforma socialnega zavarovanja

O reformi socialnega zavarovanja smo razpravljali mi in razpravljajo drugi. Problem je resen in važen in če se nameravajo izvesti reforme, se morajo izvesti ob sodelovanju delavskih interesentov in njihovih strokovnih organizacij. Tukaj ne sme igrati demagogija nobene vloge, ampak zgolj interesi ustanove in zavarovancev.

Da se to vprašanje bolj razčisti, objavljamo v naslednjem posnetek predavanja ravnatelja OUZD, dr. J. Bohinjca, ki ga je imel prejšnji teden v Obrtniškem društvu v Ljubljani.

Posnetek je le kratek pregled, ki naj služi delavstvu v ta namen, da dobi nekaj več jasnosti o položaju in namerah glede reforme socialnega zavarovanja.

Obrtniško zborovanje je bilo sklicano z ozirom na to, ker ljubljanska zbornica za trgovino, obrt in industrijo tudi zahteva popolno razbitje zavarovanja.

Iz predavanja navajamo naslednje:

Predavatelj je naglasil, v kako resnih časih živimo, da je že zaradi tega potrebno razpravljati o tako važnem vprašanju posebno preudarno ter brez strasti. O reformi delavskega zavarovanja moramo razpravljati z vso resnostjo glede na sedanje, pa tudi bodoče razmere, zavedajoč se, da bo svetovna gospodarska organizacija po

vojni temeljito izpremenjena. Zdaj je odločilno, kako si bomo uredili bodoče razmere. Zavedati se moramo, kako silno pomembno je delavsko zavarovanje v Sloveniji, saj je s svojci vred zavarovanih okrog 250.000 ljudi in zanj prispeva približno 30.000 delodajalcev. — Predavatelj je podal točno sliko delavskega zavarovanja zdaj z vsemi njegovimi značilnostmi ter glavnimi številkami, potem je pa orisal, kakšno bi bilo zavarovanje po tej ali drugačni reformi.

Predvsem je opisal strukturo delavskega zavarovanja v Sloveniji. Prispevki za delavsko zavarovanje v naši ožji domovini znašajo 106 milijonov dinarjev. Vedeti pa moramo, da je med okrog 100.000 zavarovancev 12 tisoč do od 14 let do 18 let starih in 10 tisoč služkinj, dekel itd., torej zavarovancev, ki so slabo plačani in ki zelo malo prispevajo. Zato znaša pri OUZD povprečna dnevna zavarovana mezda le okrog 24 din, med tem ko dosega pri TBPD celo 37 din. Delavsko zavarovanje obremenjuje gospodarstvo v Sloveniji z 12,5 odstotka (106 milijonov din prispevkov na leto). Od te 12,5 odstotka odpade 7 odstotkov za bolezensko zavarovanje, 3 odstotke za invalidnost, starost in onemoglost in 2,5 odstotka za nezgodno zavarovanje. Delavsko zbornico in Borzo dela (0,3

odstotka in 1.4 odstotka). Od skupnega prispevka odpade na bolezensko panogo 56.36 odstotka, na onemoglostno in starostno 24.15 odstotka, nezgodno 5.8 odstotka, Borzo dela 11.27 odstotka in Delavsko zbornico 2.42 odstotka. Za 103,613.329 din prispevkov za delavsko zavarovanje v Sloveniji s 308.394 plačilnimi nalogi je bilo 12.73 odstotka odpravnih stroškov, kar znaša na člana in leto 69.76 din.

Zlasti je treba naglasiti, da odpade v delavskem zavarovanju v Sloveniji 83.19 odstotka prispevkov na dajatve, kar je izredno mnogo ter je celo prekorajen višek, kar lahko da takšno zavarovanje, glede na zavarovanja v naprednejših državah. Na bolezensko panogo odpade 54,776.640 izdatkov, nezgodno 16,068.441, onemoglostno 21,388.439, Delavsko zbornico 2 milijona 242.999 in Borzo dela 10,630.064 din. V Sloveniji so izdatki za hranarino izredno visoki ter znašajo 30 odstotkov, med tem ko znašajo povprečno v državi 25 odstotkov. Izdatki za bolnice 12.28 odstotka in za zdravila 10.71 odstotka. Stalež bolnikov je pri nas izredno visok, saj je na dan povprečno po 2,573 bolnikov. K temu je pa treba še prišteti 327 porodnic. Oskrbenih dni je bilo v preteklem poslovnem letu v raznih zdravstvenih ustanovah s 1159 bolniki 36,182. Vedeti moramo tudi, da je bilo lani zaposlenih v delavskem zavarovanju pri nas 175 zdravnikov, med njimi 31 specialistov ter da je bilo 314 nameščencev in 7 ambulatorijev.

Posebej je še treba opozoriti, da naše delavsko zavarovanje nima bogatih fondov, da bi lahko z njihovimi sredstvi krilo primanjkljaje zaradi visokih izdatkov in v primeri s sredstvi ob nastopih kriz. Spričo tega so dajatve pri nas mnogo previsoke in treba vsekakor računati s tem, da bi jih znižali najmanj na 70 odstotkov od sedanjih 83.19 odstotka. Tudi v naprednejših državah dajatve niso tako visoke. Med tem ko v drugih delih države znaša stalež bolnikov le okrog 2.5 odstotka, je pri nas znašal 2.7 odstotka. Od tega je odpadlo 2.57 na bolnike in ostanek na porodnice. Nastaja vprašanje, kako bi naj krili tako visoke izdatke, ko bi nastopila kriza ali se razširila epidemija kakšne bolezni med zavarovanci.

Razmere v delavskem socialnem zavarovanju se nikakor ne morejo primerjati z zasebnimi zavarovalnicami. Neštete težave povečujejo riziko v tem zavarovanju. V tem zavarovanju ni karence, ne razlik v starosti, nihče ni pred sprejemom zdravniško preiskan itd. Organizacija tega zavarovanja je zaradi njegovih značilnosti silno težavna. Reorganizacija nikakor ni tako enostavna kakor se nekaterim zdi. Vedeti moramo, da se delavsko zavarovanje razvija že dolga desetletja ter da ima za seboj dolga leta borb za preosnove in izboljšanje. Že od svojih za-

četkov, od l. 1882 je ta borba vedno akutna. Pri tem je pa treba pripomniti, da se jim doslej še ni posrečilo v nobeni državi organizirati v resnici idealnega, vsestransko ustrezajočega delavskega zavarovanja. Jasno je samo, da se je delavsko zavarovanje v svojem razvoju izboljšalo ter da se je razvijalo od primitivnih oblik, od pokrajinskih bolniških blagajn, ki niso bile povezane med seboj in ki niso mogle nuditi niti tretjino tega, kar nudi zavarovanje dandanes. Tedaj je bilo zavarovanje mnogo dražje, čeprav je nudilo zavarovancem zelo malo. Tedaj še ni bilo družinskega zavarovanja, ne satorijskega zdravljenja, ne kopališč, zdravilišč itd. Povsem jasno je bilo, da večje zavarovalnice lahko nudijo zavarovancem mnogo več kakor majhne, pokrajinske. Reforme delavskega zavarovanja so stremele za koncentracijo finančnih sredstev in v tem pogledu je bil razvoj delavskega zavarovanja v vseh državah enak. Tudi pri nas je bilo tako. Z zakonom o delavskem zavarovanju l. 1922 je bilo storjeno izredno mnogo, saj je osvojil moderna načela in je bil sprejet pri poznavalcih z velikim zadovoljstvom. V njem sta bila v glavnem izražena dva principa: unifikacija in centralizacija. Smoter unifikacije je bila ukinitve nosilcev posameznih panog zavarovanj in združitev v skupnem nosilcu. Ukinjene so pa bile tudi zavarovalnice raznih poklicev. Vendar so se pozneje železničarji zopet ločili od skupnega delavskega zavarovanja in njim so sledili rudarji. Oboji v svojo škodo. — Predavatelj je potem prikazal še dobre in slabe strani centralizma in ga načelno zagovarjal, ker omogoča širšo rizikovo skupnost. Naglasil je, kako silno važna je zlasti za Slovenijo širša rizikova skupnost, kjer je kriza skoraj latentna zaradi izredno visokega števila lesnega in tekstilnega delavstva. Zaradi tega bi bilo neobhodno potrebno, da bi ostalo naše zavarovanje povezano z drugimi pokrajinami, ki niso ogrožene po konjunkturalnih gospodarskih pojavih. Ob nastopu krize bi slovensko delavsko zavarovanje, prepuščeno samo sebi, izčrpalo vsa rezervna sredstva. Upoštevati je treba, da je pri nas zaposlenih mnogo starih delavcev, ki bodo kmalu začeli prejemati rente ter da bo zaradi tega zavarovanje silno obremenjeno, čim poteče karenčna doba. Ne smemo tudi pozabiti, da bo okrog 20.000 do 30.000 naših ljudi moralo stalno iskati zaposlitev v drugih banovinah in nam ne more biti vseeno, kako se jim bo godilo, ter kako bodo socialno zaščiteni.

Popolna avtonomija bi bila silno škodljiva za naše delodajalce, zlasti če bi bila omogočena konkurenca med gospodarskimi panogami v posameznih pokrajinah države zaradi neenotnega zavarovanja. Naši delodajalci morajo

računati povsem zanesljivo, da bi se premije morale zvišati ali zmanjšati dajatve, če bi dobili povsem samostojno zavarovanje. Sedanje zavarovanje je računano na rizikovi skupnosti okrog 70.000 zavarovancev, poslej bi pa bilo treba računati le s 100.000 zavarovanci, kar je velika razlika. — Predavatelj je pokazal še nekatere slabe strani centralizma, a je tudi s številkami dokazal, da Slovenija kljub nepravilni SUZOR-jevi investicijski politiki ni bila tako prizadeta kakor se nekaterim zdi.

Končno je predavatelj razložil svoj načrt reforme delavskega zavarovanja. Po tej reformi bi upravljal nosilec zavarovanja v Sloveniji okrog 80 odst. sredstev povsem samostojno, vse panoge zavarovanja z začasnimi rentami, drugo poslovanje pa bi naj vodil osrednji urad, a na njegovo poslovanje bi imela ingerenco banovina in delodajalci ter delojemalci. Vse, kar je potrebno, da ostane združeno zaradi skupnih interesov delavskega zavarovanja, bi tako ostalo ohranjeno. Tako bi ostalo v Sloveniji od 12.5 odst. premije 9 odst. Z zakonom bi lahko dosegli, da bi pri investicijski politiki upoštevali vse pokrajine glede na njihove prispevke primerno. S pokrajinskimi senati v osrednjem uradu bi bile lahko povsem zaščitene pravice posameznih pokrajinskih nosilcev zavarovanja, nadzorstvo nad vsem zavarovanjem pa bi bilo poverjeno vrhovnemu zavarovalnemu svetu, ki bi ga sestavljali zastopniki delavskih in gospodarskih zbornic in OUZD. Ta načrt, ki bi ga bilo treba naši javnosti še temeljiteje prikazati in razložiti, je bil predložen ministrstvu za socialno politiko in naletel je na razumevanje pri strokovnjakih.

Predavatelj je podal še sliko našega zavarovanja pri popolni avtonomiji, ko bi ne imelo nič skupnega z zavarovanjem v drugih pokrajinah države. Od sredstev, ki jih zdaj upravlja za skupne namene SUZOR, bi prejeli 5,822.000 din, rezervna sredstva našega OUZD (po stanju 31. decembra 1939) pa znašajo 8,376.000 din, tako da bi imeli skupno 14,198.000 din rezervnih sredstev. Računati je treba z deficitom okrog 2 milijona din na leto, kar pomeni, da bi pri vseh dohodkih za rezervne fonde bilo na leto 950.000 din primanjkljaja ter da bi bila vsa rezervna sredstva povsem izčrpana v 10 letih.

*

Iz posnetka navedenega referata podrobnosti sicer niso razvidne. Snov pa vsekakor tvori podlago za razmišljanje in trezno presojanje. Mislimo pa, da je tudi s tem močno podprto naše stališče, ki smo proti rapmesarjenju zavarovanja. Zahtevamo, kakor rečeno reforme, ki bodo izboljšale zavarovanje in obenem tudi jamčile, da zavarovane redno in naglo dobi, kar mu gre.

K položaju in naloge delavskega razrednega gibanja

Za gospodarskopolični vpliv delavstva

Z napredkom tehnike je nastalo preveč delovnih sil, ki so prišle v nasprotje s srednjeveškim okvirjem produkcije. Cela vrsta državlanskih revolucij je likvidirala vso staro gospodarsko in družabno organizacijo. Zasnovana na načelu istovrstnosti in po sorodnosti materiala, ki se obdeluje, okamenela v stanovih, ni mogla več obstajati v novih razmerah.

Zlom srednjeveškega reda je privedel do tega, da so se ljudje pričeli grupirati po svojih družabnih funkcijah, po razredni pripadnosti, po svojem življenjskem položaju. In z zmago tega načela je pričelo strokovno gibanje, ki je izpolnilo najslavnejše strani zgodovine človeštva.

V političnem življenju je prihajalo do vedno večjega sodelovanja najširših množic. Politična demokracija je dala pravico delovnim množicam, da so vplivale na potek državnih poslov, toda ni jim zagotovila vpliva na podjetja, v katerih so zaposlene. Tako je ostalo vprašanje profita glavno, edino in temeljno merilo vsekega kapitalista.

Poleg množic so ta politični režim podpirali tudi nosilci velikega finančnega kapitala v dobi organiziranja mednarodnega kredita. Z zlomom mednarodnega kredita so odpadli tudi razlogi za podpiranje udeležbe širokih množic v državni upravi. Potrebujejo podporo države, je finančni kapital postal izrazito protidemokratski. V isti položaj je prišel tudi veliki kapital težke industrije.

Da bi se maskiral novi položaj in nove razredne zahteve, hočejo obnoviti srednjeveško družabno organizacijo. Namerava se razdeliti organizacije po načelu družabne funkcije in razredne pripadnosti njenih članov, ter jih zamenjati s skupnostjo po materialu, ki ga bodo obdelovali njeni bodoči pripadniki. Imejitelji podjetja postanejo šefi produkcije in s tem se hoče s premetenimi ukrepi pot k zlomu, ki se pripravlja, odložiti.

To pa ni pot za izhod. Ljudski interesi se ne morejo čuvati brez najširše udeležbe sestavnih delov ljudstva, ne da bi oni vplivali na najneposrednejši način na tok dogodkov. Zaradi tega ta vpliv ne sme biti izigravan.

Izkušnja je dokazala, da politična demokracija ne more rešiti vseh odprtih vprašanj gospodarskega in socialnega življenja. Zaradi tega se mora podpreti njeno nadaljnje razvijanje, njeno prehajanje v dovršene oblike, v gospodarsko demokracijo.

Nameravana oblika družabne organizacije izključuje kar najbolj udeležbo

delavcev v njej. Dočim se ta ne more ustvariti brez nazpopolnejše svobode organiziranja, brez polne in neovirane svobode akcije, brez vsega, kar je doslej bilo element in pridobitev celokupne aktivnosti delavskega razreda.

Vloga strokovnih organizacij postaja prav ob ustvarjanju te nove družabne in gospodarske organizacije važna. In zaradi tega je potrebno, da se teh načel zavemo najprej za one ustanove, ki so namenjene delavcem. Popolna svoboda volitev predstavništev raznih organizacij v delavskih zbornicah in delavskem zavarovanju mora biti najvažnejše pred vsako drugo nadaljnjo akcijo.

Val draginje ne preneha.

Val draginje se razvija z nezmanjšano silo dalje ter spravlja najširše delavske in nameščenske množice v najtežji položaj. Zaradi položaja, v katerem se nahaja delavski razred, prihaja seveda do primernih akcij onih, ki so

najhujše prizadeti, do akcij delavcev in nameščencev.

Potrebno je, da se svoboda akcije na celi črti omogoči našim organizacijam, da se odpravijo vse ovire, ki so deloma v interesu normalnega funkcioniranja gospodarskega življenja in v odvrnitev posledic, ki bi utegnile biti še hujše. Dopustiti se mora pravim predstavnikom delavcev in nameščencev popolna udeležba v vseh akcijah, ki jih delavstvo vodi za svoje boljše življenje.

Kar se pa tiče delavcev samih, so vse dosedanje izkušnje potrdile, da se morejo akcije uspešno voditi samo ob pogoju, če so povezane s celino strokovnega gibanja potom odgovarjajočih profesionalnih zvez in odgovornih forumov. Vsaka druga pot pomeni zanemarjanje svojih nalog, od česar imajo koristi edino delodajalci in nasprotniki delavskega gibanja.

Naše Ursovo gibanje poudarja s tem svojo neomahljivo voljo za čnotnost gibanja delavskega razreda, misleč, da more priti do uresničenja tega mišljenja samo kot sad enotne akcije in koncentracije vseh sil.

0 izrednih starostnih podporah socialnega zavarovanja

Na pritožbo v »Delavski Politiki«, da se izredne onemoglostne in starostne podpore prepočasno rešujejo, je OUZD v Ljubljani poslal »Delavski Politiki« naslednje pojasnilo. Objavljamo ga tudi mi, ker je važno za velik del starejšega delavstva. Pojasnilo pravi:

Na podlagi »Pravilnika o zbiranju in uporabljanju podpornega sklada za onemoglost in starost« (Službeni list kraljevske banske uprave dravske banovine 44. kos z dne 1. junija 1938) se pri Osrednjem uradu za zavarovanje delavcev v Zagrebu zbira podporni sklad za onemoglost in starost, ki je del imovine zavarovalne panoge za onemoglost, starost in smrt. V ta podporni sklad se odvaja prvih pet poslovnih let po 6 odst. na leto od predpisanih prispevkov za onemoglost, starost in smrt. — Prvih pet poslovnih let šteje mo od 1. septembra 1937, ko se je pričelo izvajati zavarovanje za onemoglost, starost in smrt, do 31. decembra 1942. leta. Ako računamo kot povprečen letni predpis prispevkov za onemoglost, starost in smrt 21 milijonov dinarjev, se dodeli podpornemu skladu letno din 1.200.000, oziroma mesečno din 105.000. Glasom člana 2., odst. 3. »Pravilnika« se sme od prispevkov, določenih za podporni sklad, uporabiti največ ena tretjina za specialno zdravljenje prosilcev, katerega namen je, da se »prepreči pojav onemoglosti, oziro-

ma, da se onemogli zavarovanec usposobi za pridobivanje« (čl. 10 Pravilnika). Iz tega sledi, da odpade na onemoglostne in starostne podpore din 70 tisoč mesečno, din 35.000 mesečno se pa more uporabiti za specialno zdravljenje. — Ker so bili zelo redki slučajji, pri katerih bi specialno zdravljenje doseglo namen, določen v »Pravilniku«, je Okrožni urad predlagal Osrednjemu uradu, naj se čim višji znesek uporabi za onemoglostne in starostne podpore.

Osrednji urad v Zagrebu je osvojil stališče Okrožnega urada.

V letih 1938 in 1939 je samo pri Okrožnem uradu v Ljubljani vložilo 2119 prosilcev prošnje za onemoglostno oziroma starostno podporo. Od teh 2119 prošenj je OUZD odklonil 857 prošenj, ker prosilci niso imeli pogojev, določenih v členu 4. »Pravilnika«. Osrednjemu uradu v Zagrebu je bilo predloženih o rešitev 1258 prošenj. Štiri prošnje so v rešitvi pri OUZD, ker prosilci še niso predložili vseh dokazil (kljub večkratnim pozivom).

Osrednji urad za zavarovanje delavcev v Zagrebu je doslej ugodno rešil 851 prošenj za področje OUZD v Ljubljani. Skupni mesečni znesek dovoljenih onemoglostnih oziroma starostnih podpor znaša din 105.165.20. Iz tega sledi, da je Osrednji urad v Zagrebu uporabil celoten znesek, ki mu je na razpolago za onemoglostne in starost-

ne podpore na podlagi določb »Pravilnika«. Ako računamo, da nekaj prosilcev odpade vsled smrti (povprečno 20 letno), more ta izpad nadomestiti Osrednji urad s tem, da na podlagi razpoložljive vsote ugodno reši prošnje, katerih še ni odklonil.

Pri Osrednjem uradu je danes neresenih še 378 prošenj za onemoglostno ali starostno podporo. V smislu določb Pravilnika bi mogel Osrednji urad vse te prošnje odkloniti, ker so razpoložljiva sredstva že porabljena. Ako jih do danes še ni odklonil, sledi iz tega, da poskuša najti možnost, kako bi ugodno rešil vsaj prošnje najpotrebnejših. Mnogo predlogov, načrtov itd. je bilo tozadevno že podanih. Sedanje razmere pa so vsaj doslej vse načrte zavrgle.

Iz gorenjih podatkov lahko uvidite, da sta tako Okrožni urad kot Osrednji urad morala izvršiti ogromno delo pri reševanju prošenj za onemoglostne in starostne podpore. Če so se delavci pri ostalih OUZD enako poslužili svojih pravic, lahko izračunate, koliko prošenj je bilo vloženih, če upoštevate, da ima OUZD v Ljubljani eno sedmino članstva, ki je včlanjeno pri Osrednjem uradu.

Ugotavljamo, da je Podporni sklad precej ublažil bedo onemoglih in ostalih delavcev v Sloveniji, ker se mesečno nakazuje teh podpor nad 100.000 dinarjev. Nemogoče pa je, da bi zavarovalna panoga za onemoglost, starost in smrt odpravila vso bedo in ustregla vsem prosilcem, dokler znaša prispevek za to panogo samo 3 odst. zavarovane mezde.

Da preprečimo nevednost, ki se navaja v rečenici: »Delavci so plačevali prispevke, sedaj pa ne dobe podpore«, ugotavljamo samo, da se je zavarovanje za onemoglost, starost in smrt pričelo izvajati šele 1. septembra 1937. leta in da pred tem časom noben delavec ni ničesar prispeval za to panogo zavarovanja. Podporni sklad se dobiva iz prispevkov, ki jih plačujejo delavci in delodajalci šele od 1. septembra 1937 dalje.

Iz gornjega je razvidno, da niti Okrožni urad niti Osrednji urad ne nosita krivde, da ne morejo biti ugodno rešene vse prošnje za podporo, ker pač pozitivna zakonodaja tega ne dopušča.

*

Iz tega pojasnila je razvidno, kako omejena so sredstva, ki so določena v ta namen. Neprijetno pa je pač to, da delavstvo ni redoma obveščeno o usodi njih prošenj. In še eno stvar moramo pri tem omeniti. Po drugih državah tudi država prispeva v namene socialnega zavarovanja, pri nas pa ne, dasi smo v raznih naših listih ponovno poudarjali potrebo državne podpore za socialne ustanove.

Svobodnim strokovnim organizacijam na znanje!

Članska zborovanja dovoljena

Zaradi nastalih razmer so bila s posebno odredbo prepovedana vsa zborovanja in skupščine tudi za strokovne organizacije. Zborovati so smele samo gospodarske organizacije.

Svobodne strokovne organizacije so zaradi tega intervenirale pri banski upravi v Ljubljani, češ, da strokovne organizacije morajo izvršiti svoje administrativne in socialno-politične posle, ki z notranjo ali zunanjo politiko

nimajo zveze. Razen tega je aktivizacija organizacij potrebna iz socialnih razlogov in pa, da se omili razkrajajoča psihoza, ki se nevarno širi.

Na spomenico, ki jo je deputacija predložila, je banska uprava dovolila sklicevanje občinskih zborov in članskih sestankov, na katerih naj vrše svoje poslovne in socialno-politične naloge. Zborovanja je prijavljati kakor običajno.

GOSPODARSKI VESTNIK

Prispevki za socialno zavarovanje v Sloveniji

1939 so dosegli 173 milijonov din.

Sedaj, ko so vse štiri ustanove delavskega in nameščenskega socialnega zavarovanja — Okrožni urad za zavarovanje delavcev (OUZD), bolniška blagajna Trgovskega bolniškega in podpornega društva (TPD), Glavna bratovska skladnica v Ljubljani in Pokojninski zavod za nameščence v Ljubljani — objavile svoja letna poročila, lahko podamo pregled o višini pri-

spevkov, ki so bili lani predpisani za posamezne panoge socialnega zavarovanja v dravski banovini. Pri imenovanih štirih ustanovah socialnega zavarovanja so bili lani za bolniško, nezgodno, starostno (pokojninsko) in brezposelno zavarovanje (borzo dela) in za Delavsko zbornico predpisani naslednji prispevki (v milijonih din):

Prispevki:	OUZD	TBPD	Br. skl.	Pok. zav.	skupaj
za boln. zavar.	53.6	7.0	11.6	—	72.2
za nezg. zavar.	16.0	1.0	3.5	—	25.1
za star., pok. zav.	21.4	0.9	16.9	25.1	64.3
za brezposl. zav.	16.6	1.4	1.3	—	13.3
za Del. zbornico	2.2	0.3	0.5	—	3.0
skupaj	103.8	10.6	33.8	25.1	173.33

Prispevki za bolniško zavarovanje so znašali lani pri Okrožnem uradu za zavarovanje delavcev, pri bolniški blagajni TBPD in pri bratovskih skladnicah skupaj 72.2 milijona din, prispevki za nezgodno zavarovanje pa 20.5 milijona din.

Za starostno odn. pokojninsko zavarovanje so gornje tri ustanove skupaj s Pokojninskim zavodom predpisale 64.3 milijona din (pri Pokojninskem zavodu je upoštevan le predpis, ki odpade na dravsko banovino in le v obveznem zavarovanju). Končno so lani znašali prispevki za brezposelno zavarovanje (borzo dela) 13.3 milijona din in prispevki za Delavsko zbornico 3 milijona din.

Skupna vsota vseh prispevkov za delavsko in nameščensko socialno zavarovanje je lani

znašala v Sloveniji preko 173 milijonov dinarjev. Pri tem niso še všteti prispevki za pokojninsko zavarovanje železničarjev, državnih in javnih uradnikov, prispevki zavarovancev pri zagrebškem Merkurju (teh zavarovancev je okrog 940) in prispevki raznim drugim manjšim pokojninskim fondom, kakor tudi ne prispevki v neobveznem oddelku Pokojninskega zavoda.

Od celotnega zneska 173 milijonov, kolikor je bilo predpisano prispevkov, odpade na OUZD v Ljubljani 103.8 milijona din, na bolniško blagajno TBPD 10.6 milijona din, na bratovske skladnice 33.8 milijona din in na Pokojninski zavod 25.1 milijona din.

Če gornjo vsoto prispevkov primerjamo z ustrežajočimi prispevki v prejšnjih letih, tedaj dobimo naslednjo sliko (v milijonih din):

prispevki	1935	1936	1937	1938	1939
za boln. zavar.	52.1	56.3	63.4	69.2	72.2
za nezg. zavar.	12.4	14.3	18.1	20.0	20.5
za star., pok. zavar.	33.0	43.1	43.2	62.1	64.3
za brezposl. zavar.	4.4	4.7	7.5	12.3	13.3
za Del. zbornico	2.1	2.4	2.7	2.9	3.0
skupaj	104.0	111.8	135.1	166.5	173.3

Predpisani prispevki so v zadnjih letih občutno narasli, in sicer od leta 1935 od 104 na preko 173 milijonov din ali za 66.5 odstotkov. Prispevki za delavsko in nameščensko socialno zavarovanje so danes več nego trikrat večji, nego znaša državni uslužbenški davek (v Slo-

veniji smo leta 1938 plačali 51 milijonov tega davka).

V delavskem zavarovanju znaša danes prispevek za bolniško zavarovanje 7% zavarovanega zaslužka, za starostno zavarovanje 3%, za nezgodno zavarovanje povprečno 2%, za

borzo dela (brezposelnost) 1,4% in za Delavsko zbornico 0,3%, skupaj torej 13,7% zavarovanega zasluga. Pri rudarskem in topilniškem delavstvu, ki je zavarovano pri bratovskih skladnicah, pa je odstotek prispevkov še večji, saj znaša za rudarsko in topilniško delavstvo samo prispevek za starostno zavarovanje 14% zavarovanega kategorijskega zasluga.

Skupna vsota prispevkov v višini preko 173 milijonov din je bila lani predpisana na zavarovani zaslužek delavcev in nameščenec v višini približno 1030 milijonov dinarjev (zavarovani zaslužek zavarovancev pri OUZD je lani znašal 170 milijonov din, zavarovani zaslužek rudarskega in topilniškega delavstva okrog 130 milijonov in zavarovani zaslužek zavarovancev pri

bolniški blagajni TBPĐ okrog 120 milijonov dinarjev).

Naglo naraščanje prispevka za bolniško zavarovanje ni samo posledica povečanega števila zavarovancev, temveč v znatni meri tudi posledica povišanja prispevne tarife. Isto velja za nezgodno zavarovanje, kjer je bila povišana prispevna tarifa in tudi spremenjena nevarnostna tabela. V zvezi s predpisom prispevka za starostno in pokojninsko zavarovanje je treba pripomniti, da se od septembra 1937 izvaja delavsko starostno zavarovanje. Sorazmerno najobčutnejše povečanje prispevkov za brezposelno zavarovanje, pa je predvsem v zvezi z okolnostjo, da je bil leta 1937 prispevek povišan za 133%.

Lahka in živilska industrija v moderni Rusiji

V stari Rusiji je bilo središče bombažne industrije v središču dežele, čeprav ni bilo tam nič potrebnih surovin. Bombaž se je dovažal ali iz inozemstva ali iz jugovzhodnih provinc, 3 do 4000 km daleč. Sovjetska Rusija je uredila to industrijo po bolj praktičnih vidikih: kjer bombaž raste, tam naj se razvije tudi **bombažna industrija**. S povečanjem proizvodnje se je počasi osvobodila uvoza iz inozemstva. V Centralni Aziji so bile prve tovarne zgrajene v Ašabadu, Ferganu in Taškentu. Za drugo petletko so bili zgrajeni kombinati bombažne industrije v Stalinabadu, Hodžentu in Čardjuji. Tudi v Transkavkazu je bilo ustanovljenih več tovarn: v Kirovabadu, Ljeninganu itd. Močna bombažna industrija se je razvila v Ukrajini. Kapaciteta v drugi petletki zgrajenih tekstilnih tovarn znaša okrog 20 odst. celotne kapacitete te stroke v Sovjetski zvezi. Centralna Azija je zdaj v glavnem že samostojna glede preskrbe s tekstilijami. Vendar pa ne nastajajo nove tovarne izključno na krajih, kjer rastejo ali se pridobivajo surovine. Nastal je n. pr. velik kombinat bombaža v Zapadni Sibiriji, kjer ni bombaža. A vlaki, ki vozijo les in žito v Centralno Azijo, nazaj grede natovarjajo bombaž za Sibirijo. Tu je torej izrabljen prometni pogoj.

Centralne tovarne so postale sicer sorazmerno manj važne, vendar delajo in se spolnjujejo. Prešle so na produkcijo visoko kvalitetnih tkanin.

Središče lanene industrije je bilo pred vojno okrožje Ivanova, čeprav se je gojil lan predvsem v zapadnih predelih, v Kalininu in v Beli Rusiji. Druga petletka je izvedla decentralizacijo lanene industrije. Lanene tovarne v zapadnih pokrajinah in Beli Rusiji imajo sedaj isto kapaciteto kakor one okrog Ivanova. Nova lanena industrija pokriva ves severni del Zveze.

Kakor druga tekstilna industrija je bila tudi volnena industrija koncentrirana v središču stare Rusije. Sedaj so nastale nove volnene tovarne na severu Kavkaza, v Ukrajini, v Centralni Aziji in v Sibiriji.

Tudi predelava svile se je decentralizirala. Predilnice so bile ustanovljene v Centralni Aziji in na Transkavkazu, kjer je največja tovarna svile na svetu.

Oblačilna industrija, ne več obrtna, temveč v obliki velikih obratov, je razširjena po vsej

deželi. Center predelovalne industrije usnja in čevlarske industrije je prenesen v center proizvodnje surovin — v jugovzhodne dežele.

Industrija papirja je bila pred vojno odvisna od uvoza iz Nemčije in Švedske, čeprav ima Rusija sama velikanske gozdove. Sedaj so nastale nove tovarne v krajih lesne industrije, na severu, v Sibiriji in na Uralu.

Svojčas je bila sladkorna industrija centralizirana v Ukrajini in malo tudi v Kurski oblasti. Sedaj se intenzivno grade nove tovarne okrog Moskve, v Baškiriji, v Zapadni Sibiriji, v Kazakstanu, v Kirgiziji, v okraju Azov-Črno morje, na Transkavkazu, Dalnjem vzhodu itd. Od 25 novih sladkornih tovarn, ustanovljenih v drugi petletki, jih je bilo 20 zgrajenih v novih okrajih.

Industrija konserv se je že v prvi petletki desetkrat povečala. Nove tovarne so nastale ne samo v starih okrajih — v Ukrajini, na Krimu in v Sev. Kavkazu — temveč tudi v novih pokrajinah, na skrajnem severu, Dalnjem vzhodu, Transkavkazu itd. V drugi petletki je nastala važna konzervna industrija na območju Volge.

Ruska tobačna industrija je bila preje koncentrirana okrog Moskve in Leningrada, a se je sedaj deloma prenesla na jug, v kraje, kjer tobak raste. Industrija olja, predvsem iz sončnic, je posebno razvita na Sev. Kavkazu in v okraju Voroneža. Nastajajo nove oljarne v Kazakstanu in v Sibiriji.

Mesni kombinati, ki so tehnično na višku, že delujejo v Kazakstanu (Semipalatinsk), Burjato-Mongoliji (Ulan — Ud, prejšnji Verhnje-Udinsk).

Medtem ko je prva petletka skrbela predvsem za težko industrijo, je druga skrbela za razvoj lahke industrije in industrije živil, za odpravo brezposelnosti in splošni dvig življenjske ravni. Z ozirom na tehnično opremo lahko zavzame Sov. Rusija koncem druge petletke eno prvih mest na svetu, in živilska industrija je po svoji moči prva v Evropi. Vrednost proizvodnje je narasla (v milijardah rubljev) od leta 1932, tako-le:

	1932	1937
lahka industrija	7.8	19.5
živilska industrija	5.7	14.4

Ta dvig lahke in živilske industrije bo omogočil rešitev enega najvažnejših problemov dežele, t. j. podvojitev potrošnje, ki je namen

druge petletke; to se pravi, da se bo lahko dvignilo tudi udobje prebivalstva, ki označuje življenjsko raven vsake države.

Uspeh osemurnika v SSSR

Sovjetski tisk poroča, da so se že prve dni po uvedbi osemurnika pokazali dobri uspehi tega razširjenja delovnega časa. Tako je dala avtomobilska tovarna v Gorkem v prvi izmenjavi že prvi dan 43 avtomobilov nad normalno proizvodnjo. Do konca tega leta bo povečala tovarna proizvodnjo avtomobilov za 30.000 voz. V raznih tovarnicah v Leningradu se je povečala proizvodnja za 15 odstotkov. Nadalje poroča sovjetski tisk, da bo tudi uralska industrija znatno povečala svojo proizvodnjo. Delavci, ki so zaposleni pri gradnji podzemne železnice, nameravajo še letos napraviti 780 m tunela več, kakor pa je bilo dosedaj predvideno. — Moskovska tovarna »Tuhorka« bo zvišala svojo proizvodnjo tkanin za 174.000 metrov.

Podobne vesti prihajajo tudi iz drugih krajev. Pripomniti pa je treba, da osemurnik ni bil uveden v vseh tovarnah, temveč le v za državno obrambo in državno gospodarstvo najvažnejših tovarnah.

ZASTOJ KULTURNEGA DELOVANJA V KAMNIKU

Kakor smo pred časom že poročali, je delavstvo Kamnika in okolice preteklo zimo pričelo agilno delovati na kulturnem polju. V ta namen si je najelo večji prostor, v katerem je z velikim trudom in žrtvami postavilo skromen oder, kjer je že priredilo nekaj dobro uspelih kulturnih prireditev.

Veselnje diletantov do dela, velik obisk pri prireditvah, vse to nam jamči dobre izgleda za čim uspešnejše delovanje. V najlepšem teku so se vse naše nade sesule, ker ni dovoljena nadaljnja uporaba dvorane, češ, da ne odgovarja tozadevnim predpisom. Čudno se nam je to zdelo, zakaj tudi dvorane drugih društev v Kamniku imajo samo po en izhod, vendar se iste porabljajo brez omejevanja.

Da ne bo lepo pričeto delo za daljšo dobo pokopano, smo sklenili preurediti to dvorano, da bo ustregla predpisom, dasi bo to zopet velika žrtev, združena s polno težavo. Mi pa bomo s podvojenimi močmi prijeli za delo, da nadomestimo zamujeno in se učimo in vzgajamo za čase, ki prihajajo.

Upamo, da bo pristojna oblast upoštevala naša pravilna stremjenja, da iztrgamo delavce gostilni in jih pripeljemo na pravo pot kulturnega delovanja, kajti v interesu javnosti kot posameznikov je, da postane delavec trezen, aktiven član človeške družbe, da postane v resnici človek in ne samo brezčuten motor — stroj — suženj — kapitala. Zato upravičeno pričakujemo, da nam bo uporaba prenovljene dvorane po preureditvi dovoljena.

Delavec.

Skrbi, da bo organizacija

vedno ponosna nate!

STROKOVNI VESTNIK

RUDARJI

SVINČENI RUDNIKI MEŽICA—ČRNA

Že v Ljudskem Glasu z dne 10. junija t. l. smo na kratko poročali o uspešnem zaključku mezdnege gibanja rudarjev svinčenih rudnikov Mežica—Črna. Danes pa prinašamo podrobnejše poročilo o vsebini tega sporazuma, z namenom, da pokažemo naši delavski javnosti, da tam, kjer je delavska organizacija čvrsta, zgrajena na zavednosti članov in tam, kjer je sposobnost in čut odgovornosti delavskih zaupnikov na odgovarjajoči višini in na drugi strani pa tudi uvidevnost podjetja, se da lepe uspehe doseči tudi brez vsakih spontanostnih stavk in nepotrebnih žrtev na cesti.

Indeks

količine in cene življenjskih potrebščin za 5 člansko delavsko družino veljaven za delavstvo svinčenih rudnikov v Mežici od 1. januarja 1940.

Naziv blaga	cena enota	skupni iznos
9 kg pšenične moke 0gg	din 4.—	din 36.—
4 kg pšenične moke 0g	din 4.—	din 16.—
1 kg pšenične moke št. 2	din 3.75	din 3.75
3 kg pšenični zdrob	din 4.50	din 13.50
3 kg ajdove moke	din 4.50	din 13.50
31 kg krušne moke	din 3.25	din 100.75
4 kg koruz, zdroba	din 3.—	din 12.—
6 kg mesa za juho	din 11.—	din 66.—
3 kg mesa za pečenko	din 14.—	din 42.—
7 kg masti svinjske	din 21.—	din 147.—
2 kg mesa prekajenega	din 29.—	din 40.—
40 kg krompirja	din 1.50	din 60.—
8 kg sladkorja	din 13.50	din 108.—
2 kg soli	din 1.50	din 3.—
2 kg riža	din 11.—	din 22.—
2 kg fižola	din 6.—	din 12.—
½ kg kave	din 80.—	din 40.—
1 kg franka	din 19.—	din 19.—
2 kg žitne kave	din 18.—	din 36.—
½ kg testenin	din 10.—	din 5.—
1½ kg čebula	din 4.—	din 6.—
1½ kg mila	din 13.—	din 19.50
2½ kg sode	din 2.50	din 6.25
2 kg luža (persil i. dr.)	din 22.—	din 44.—
2 lit. jed. olja	din 18.—	din 36.—
45 lit. mleka	din 2.50	din 112.50
1 lit. kisa	din 6.—	din 6.—
30 kom. jajec	din 1.50	din 45.—
10 dkg čaja	din 125.—	din 12.50
6 kom. limon	din 1.—	din 6.—
30 dkg kvasa	din 42.—	din 12.60
10 škatlic vžigalic	din 10.—	din 10.—

din 1.111.85

K tej vsoti se doda še 50% za obleko, perilo in drugo = din 555.92

Skupaj din 1.667.77

Indeksna številka din 1.700.—

Podpis:

Podpis:

zastopniki delavstva:

za podjetje:

A. Ravšer in drugi

Gen. ravnatelj Laeder

Na osnovi tako dosežene indeksne številke se izračunavajo draginjske doklade na sledeči način:

Povišanje ali znižanje doklad se more izvršiti le takrat, če se je indeksna številka zvišala ali znižala za 100 točk. Od 1 do 50 se točke ne štejejo. Od vključno 50 do 100 se računa kot cela stotica. Ker ima mesec povprečno 25 delovnih dni, se računa $100:25 = 4$. Ta štev. 4 se smatra kot osnovna draginjska doklada din 4 na dan. Ta osnova se potem deli na posamezne skupine delavstva in sicer:

1. skupina: delavci, samci, vdovci in oženjeni brez otrok din 2.25.

2. skupina: oženjeni in vdovci do treh otrok do 16 let star. din 3.—

3. skupina: oženjeni ali vdovci s 4 in več otroci do 16 let star. din 4.—

1. skupina: delavke brez otrok din 1.10.

2. skupina: delavke z 1 do 3 otrok in do 16 let starosti din 1.60.

3. skupina: delavke z 4 in več otroci do 10 let starosti din 2.20 in mladoletni pod 16 let in ženske pod 18 let din 0.70.

Gornje draginjske doklade pristojajo delavcu, delavki za vsak storjeni štih in tudi nedeljski.

Indeksna številka se vsaka 2 meseca na novo določi. Za njo so merodajne povprečne cene, po katerih se bodo dobivale v indeksu navedene življenjske potrebščine v Mežici ozir. Črni in okolici.

V svrhu ugotovitve kazalnega števila in s tem višino draginjskih doklad, se vsaka 2 meseca do 10. sestane odbor, sestojč iz dveh predstavnikov podjetja in 4 delavskih zaupnikov.

Ako bi se ne dosegel sporazum med zastopniki podjetja in delavskimi zaupniki, odloča končno rudarsko glavarstvo v Ljubljani.

Zgoraj navedene doklade se izplačujejo delavstvu ne oziraje se na njihovo mezdno kategorijo.

Podjetje si pridrži pravico, da v slučaju znatnega padca cen svincu ta dogovor odpove na 3 mesece, ter v odpovednem roku skliče sestanek z delegati, glede v takih slučajih potrebnih novih pogajanj.

Na podlagi zgoraj navedenega indeksa in načina za izračunavanje draginjskih doklad na določene skupine delavstva, znašajo od 1. julija t. l. draginjske doklade na vse temeljne in akordne mezde sledeče:

za delavce v prvi skupini din 11.25;
za delavce v drugi skupini din 15.—;
za delavce v tretji skupini din 20.—;
za delavke v prvi skupini din 5.50;
za delavke v drugi skupini din 8.—;
za delavke v tretji skupini din 11.—;
za moške pod 16 in ženske pod 18 l. din 3.50.

Če sedaj vzamemo, da znaša temeljna mezda din 55.—; za kopače din 48—51—53.—; za učne kopače in starejše vozače din 45.—; za ženske pa din 33.—. Poleg teh temeljnih mezd pa plačuje podjetje od leta 1929, dalje še pristojevoljno kot nekako osebno doklado za odškodnino številnejšim družinam in sicer: za družino

s tremi otroki din 3.—, s štirimi otroki din 5.—, s petimi in več otroki pa din 7.— na storjeni štih, potem moramo priznati visoko uvidevnost podjetja za potrebe delavstva in bi bilo jako želeli, da bi postali tudi ostali rudarski podjetniki za potrebe delavstva tako uvidevni, predvsem pa uprava državnih rudnikov.

KOVINARJI

USPEH KOVINARJEV V LESCAH

Zaradi naraščajoče draginje je delavstvo tovarne verig po svojih predstavnikih dne 8. julija vložilo pri podjetju predlog za povišanje draginjske doklade. Začetje mezdno gibanje v decembru, zaključeno v januarju t. l., je prineslo precejšnje razočaranje, to pa zaradi tega, ker je bil sporazum vezan za dobo šestih mesecev in nam je onemogočal vsako akcijo za vzporedno povišanje prejemkov, napram iz dneva v dan naraščajoči draginji življenjskih potrebščin. Če primerjamo povišek, dosežen v januarju, ki je znašal za delavca povprečno din 100 na mesec na eni strani, na drugi strani pa porast skupnih življenjskih stroškov, ki so po podatkih »Indeksa« od septembra lanskega leta do maja letošnjega leta višji za 34.26 odst. in temu še dodamo dvig cen življenjskih potrebščin v juniju in juliju, tedaj naši naslednji predlogi vsekakor ne presegajo narasle draginje:

1. za vsakega delavca(ko) povišek din 2 na uro;

2. za ženo delavca draginjska doklada din 200 na mesec in

3. za vsakega otroka do 14 leta din 80 na mesec.

Dne 10. julija je podjetje obvestilo obratne zaupnike, da ne more biti govora o predloženem povišanju draginjskih doklad, ker je bil sporazum sklenjen v januarju na podlagi uredb 15. odst. 5. zakona o minimalnih mezdah, ki določa enomesečno odpoved. Ker pa gre tukaj samo za vprašanje zvišanja prejemkov kot logična posledica nastalih razmer, se nam zdi odgovor na naše predloge samo oviranje in zavlačevanje, ker se še dobro spominjamo, v kakšnih okoliščinah je bil omenjeni sporazum sklenjen.

Da bo pa podružnici SMRJ, oz. njenim predstavnikom mogoče uveljaviti upravičene predloge, je dolžnost slehernega delavca(ke), zaposlenega v omenjenem podjetju, da se organizira. Nepopravljivo krivico dela vsemu delavstvu, kdor stoji izven organizacije. Dotičnik bi lahko primerjal s kukavico, ki čaka samo na to, da se okoristi na račun drugih. Sodrugi(-ice), imamo še nešteto vprašanj, ki jih bo treba rešiti, potrebna pa nam je predvsem ta zavest, da je pri reševanju skupnih interesov uspeh samo v skupnosti.

Precejšnje število delavcev in delavk spada po kolektivni pogodbi v višjo kategorijo. Razumljivo so pritožbe zaradi neupoštevanja kolektivne pogodbe od strani podjetja, nerazumljivo pa je, da vlada taka mlačnost napram organizaciji. Vsak posameznik dobro ve, da mu v pogodbi označeno pripada, vedoma pa pozablja, da je pri tem skupnem dogovoru treba biti tudi v skupnih vrstah, odnosno biti član tiste organizacije, katera je to pogodbo sklenila in uspeh prav gotovo ne bo izostal.

Pri zadnji intervenciji zaradi 25 delavcev in delavk, ki jim po pogodbi pripada višja kategorija, so zaupniki dobili odgovor, da to spada k draginjskim dokladom. Vemo pa vsi dobro, da je bila kolektivna pogodba sklenjena v povsem normalnih časih v letu 1935, da je

val samo še prispevke za slučaje bolezni in nezgode, ostalim pa z mesecem, ko bo uradu dostavljeno obvestilo Pokojninskega zavoda, da je zavarovanje izvršil.

STAVKA IN IZPRTJE NE RAZVEŽETA SLUŽBENEGA RAZMERJA

Okrožni urad za zavarovanje delavcev je zadnje čase v več primerih odklonil izplačilo hranarine delavcem, ki so zboleli v teku stavke, češ, da je z nastopom stavke prestalo njihovo službeno razmerje in s tem tudi zavarovanje.

Stališče Okrožnega urada pa pravno ni pravilno.

Službeno razmerje po določilih našega obrtnega zakona prestane ali z redno odpovedjo, ali s potekom dobe, za katero se je sklenilo, ali s takojšnjim odpustom delavca, ali pa z izstopom delavca iz službe. V vseh teh štirih primerih je vsaj ena izmed obeh strank, ali podjetnik ali pa delavec, trdno odločena, da službenega razmerja ne bo nadaljevala. Taka enostranska volja, ki se mora pa pokazati v izjavi tudi na zunan, takoj razveže službeno razmerje. Delavcu ali podjetniku ostanejo ob neupravičenem odpustu ali izstopu samo odškodninski zahtevki.

Povsem drugače je pa pri stavki ali izprtju. Kadar delavci stopijo v stavko, nima nihče namena službo zapustiti. Njegov namen je v vseh gospodarskih stvarkah samo ta, da dosežejo s skupno ustavitvijo dela za krajšo ali daljšo dobo in s pritiskom na podjetnika boljše delovne pogoje. Vsak udeleženec stavke hoče ostati še naprej v službi pri svojem dotedanjem službodavcu. Nihče se ne tepe in straža zato, da bi se po uspešnem koncu stavke samo drugim delavcem, ki bodo prišli na njegovo mesto, godilo bolje, ampak se vsak bojuje zato, da bo njemu pri istem gospodarju šlo bolje.

Enako je v primeru izprtja. Tudi tu podjetnik noče izgubiti svojih delavcev, ampak s pritiskom na delavstvo želi doseči z začasno ustavitvijo obrata, da delavci skupno pristanejo na poslabšanje delovnih pogojev, nakar se bo začelo znova z rednim obratovanjem.

Niti pri stavki, niti pri izprtju ni ne na strani podjetnika, ne na strani delavstva volje razvezati službe. Podjetnik pač lahko, če smatra, da so delavci brez razloga stopili v stavko in s tem zagrešili odpustni razlog po § 239 t. 3 Zakona o obrtni delavstvu na mestu odpusti, kakor tudi delavstvo, če smatra, da je izprije nezakonito, takoj razveže službo po § 238 t. 2 in zahteva iz § 241 Zakona o obrtni delavstvu redno mezo za 14-dnevno odpovedno dobo. Odpust in izstop se morata pa javno naznaniti. Dokler takega vidnega in zaznavnega izraza volje strank ni, tako dolgo službeno razmerje obstoji, z njim vred pa tudi vse zakonske pravice in dolžnosti po Zakonu o zavarovanju delavcev, med katere spada na strani podjetnika in delavca plačevanje prispevkov za zavarovanje, na strani Okrožnega urada pa plače-

vanje hranarine in dajanje ostalih podpor po § 45 Z. o z. d. tistim delavcem, ki so zboleli v dobi stavke.

RUSI OBNAVLJAJO FINSKE TOVARNE

Sovjetski tisk poroča, da se na obalah Ladškega jezera, ki so po mirovni pogodbi pripadle Sovjetski Rusiji, pospešeno dela na obnovi razdejanih tovarn. Tu je okoli 40 mlinov, več tovarn poliščev in papirja ter več žag. Nad 2000 delavcev je zaposlenih pri obnovi tovarn. Ena papirnica je že začela obratovati in izdela dnevno že sto ton papirja. Tudi več drugih tovarn in žag bo začelo v kratkem obratovati.

GRAFIČARJI ZA SVOJE NEZAPOSLENE

Organizacija grafičarjev (tiskarjev in knjigovezov etc.) je med najbolj izgrajenimi strokovnimi organizacijama. Ta organizacija je vsako soboto v l. 1939 izplačala podpor svojim nezaposlim okroglo 40.000 dinarjev, poleg okroglo 10.000 dinarjev drugih podpor. Zveza grafičarjev je izplačala v minulem letu 1939 okoli 3.000.000 dinarjev iz svojih sredstev. V tem oziru se razredna zavest grafičarjev izraža v polni meri. Poleg rednih podpor je organizacija zbrala za izredne podpore v tem letu 34.000 din. Grafična organizacija ima razmeroma dobro kolektivno pogodbo z delodajalci in članstvo rado polaga na oltar svoje strokovne organizacije visoke prispevke, ker ve, da mora organizacija biti močna.

TERMIN JESENSKE PRIREDITVE LJUBLJANSKEGA VELESEJMA

Ker je vprašanje termina rešeno, bomo imeli v Ljubljani spet našo velesejmsko prireditev in sicer od 31. avgusta do 9. septembra, na kar opozarjamo javnost in zlasti prijavljene razstavljalce pomladanskega velesejma, ki je bil odložen.

KDAJ PRENEHAJO VELJATI STARI KOVanci

Po odloku finančnega ministra prenehajo veljati kot zakonito plačilno sredstvo stari kovanci, ki so se vzeli iz prometa, in sicer prenehajo veljati:

- stari kovanci po 10 din 31. avgusta 1940,
- stari kovanci po 2 din 16. avgusta 1940
- in novci po 50 par dne 16. avgusta 1940.

Lastniki teh novcev se pozivajo, da v lastnem interesu zamenjajo ta denar z novimi kovanci. Stare kovance morejo zamenjati pri podružnicah Narodne banke ali pri državnih finančnih ustanovah.

PODPORE ZA VPOKLICANCE NA OROŽNE VAJE

Delavska zbornica poroča:

Ker smo prejeli iz raznih krajev pritožbe, da se podpore družinam vojni vpoklicancev zelo neredno izplačujejo in morajo prizadete družine čakati na izplačilo podpore tudi po par

mesec, smo naprosili kr. bansko upravo, da ukrene potrebno za redno izplačevanje podpor.

Pod št. VI-14. 215-23 smo prejeli naslednji odgovor:

»Pozivno na tamk. gornji dopis se obveščate, da je kraljevska banska uprava v stvari neizplačila podpor za poklicane vojne obveznike dobila od strani ministrstva socialne politike in narodnega zdravja obvestilo, da more nakazati pokritje za izplačilo podpor samo v mejah dotacij finančnega ministrstva. V zadnjem času so bile dotacije finančnega ministrstva v zastanku, zaradi česar niso mogli biti izplačani razni čeki pri Poštni hranilnici. Te dni pa je ministrstvo nakazalo večji znesek in je medtem bilo že izdano potrebno kritje.«

ORGANIZACIJE SO ŠOLA DELAVSKEGA RAZREDA

Naše svobodne strokovne organizacije so res posledica gospodarskega življenja v človeški družbi. Nujna posledica so, v

Te razmere so prepričale delovnega človeka, da nekaj ni prav.

Socialne ali družabne razmere torej diktirajo, da se morajo proletarci boriti za svoj prav, in sicer boriti enotni in združeni v svoji svobodni strokovni organizaciji.

Delavska vojska mora biti enotna in močna. Ali poleg enotnosti in jakosti je pa potrebna še trdna zavednost in notranje prepričanje, da je organizacija na pravi poti, da organizacija ve, kaj hoče in kako hoče.

Dve glavni nalogi sta torej tu. Prva trda in enotna organizacija, in druga zavest članstva in poznanje razmer, političnih, gospodarskih in socialnih, da potem na podlagi enotnega spoznanja organizacija vodi svojo taktiko ob upoštevanju vseh okoliščin, ki bi utegnile vplivati na težje ali lažje boje in na manj dobre ali boljše uspehe pri udeleževanju.

To so tehtni razlogi, ki kar najbolj opominjajo, da strokovne organizacije goje zlasti kulturno ali izobraževalno delo v vseh panogah znanstva, ki utegne koristiti organizaciji pri njenih akcijah. Izobraženo in zavedno članstvo je najboljša podlaga za uspešno delo, ker pri raznih akcijah nikdar ne dela organizaciji težav, ampak jo vedno solidarno podpira. In v tem je največ moči.

Danes ne zadostuje več, da sem član, moram tudi razumeti prav vsako kretnjo organizacije in jo podpreti, da ne škodujem njej, s drugom in samemu sebi.

S tega stališča smatramo, da je kulturno delo v strokovnih organizacijah ob današnjem razvoju človeštva nujno potrebno, ker je najsolidnejše jamstvo, da bodo organizacije z uspehom delovale za svoje članstvo.